

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Evropski program za razvoj obrambne industrije

(COM(2017) 294 final)

(2018/C 129/08)

Poročevalec: **Antonello PEZZINI**Soporočevalec: **Éric BRUNE**

Zaprosilo	7. 6. 2017
Pravna podlaga	člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Pristojnost	posvetovalna komisija za spremembe v industriji
Datum sprejetja mnenja komisije	16. 11. 2017
Datum sprejetja mnenja na plenarnem zasedanju	7. 12. 2017
Plenarno zasedanje št.	530
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	133/2/5

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor odločno podpira ustanovitev evropskega programa za razvoj obrambne industrije, da bi uresničili celovit interoperabilen sistem skupne obrambe, ki je zlasti nujen v trenutnih geopolitičnih razmerah, s čimer bi povečali strateško neodvisnost obrambne industrije Evrope ⁽¹⁾ in razvili močno skupno industrijsko in tehnološko bazo.

1.2 Po mnenju EESO je nujen nov pristop, s katerim bi se stalno strukturno sodelovanje dojemalo kot temeljni instrument Lizbonske pogodbe, ki bi lahko postal politični inkubator, v katerem bi nastajala Evropa obrambe ter se spodbujale razpoložljivost in obveznosti držav članic v skladu s členoma 42(6) in 46 PEU ter Protokolom 10 k Pogodbi.

1.3 Odbor meni, da lahko le „vključujoče ter ambiciozno stalno strukturno sodelovanje“ ⁽²⁾, ki omogoča oblikovanje seznama obveznih meril in zavez, sproži preseganje razdrobljenosti povpraševanja in ponudbe ter postopno oblikovanje preglednega in odprtega evropskega trga.

1.4 EESO meni, da bi morala biti uredba o evropskem programu za razvoj obrambne industrije vključena v skupno strateško vizijo za industrijo, ki bi omogočala učinkovito vključevanje evropskih proizvajalcev in uporabnikov vsaj treh držav članic v finančno podprte projekte ter v naročanje proizvodov in storitev.

1.5 Odbor odločno podpira potrebo po strukturiranem dialogu na evropski ravni, ki bi bil usklajen in v sinergiji z zvezo NATO ⁽³⁾, ter oblikovanje Sveta ministrov za obrambo, ki bi zagotavljal trajne politične smernice in bil forum za posvetovanje in sprejemanje resnično evropskih odločitev.

1.6 EESO meni, da je nujno treba zagotoviti ustrezen način upravljanja evropskega programa za razvoj obrambne industrije, ki bo omogočil opredelitev skupnih in konkretnih ciljev s pomočjo

— svetovalnega odbora, ki ga bodo sestavljali strokovnjaki s področja industrije in bo obravnaval, katera prednostna vprašanja naj se vključijo v delovni program, in upravljalnega odbora s predstavniki držav članic.

⁽¹⁾ UL C 288, 31.8.2017, str. 62.

⁽²⁾ Glej Sklepe Sveta z zasedanja 22. in 23. junija 2017.

⁽³⁾ Glej skupno izjavo z dne 8. julija 2016.

1.7 V uredbi bi bilo treba zagotoviti:

- ustrezno geografsko ravnovesje med evropskimi državami,
- precejšen delež udeležbe malih podjetij,
- odpravljanje negotovega položaja delavcev tehnološke in industrijske baze evropske obrambe (angl. *European Defense Technological and Industrial Base*, EDTIB), da se potrdi veljavnost financiranja EU,
- spoštovanje družbenih in okoljskih standardov, zlasti glede okoljsko primerne zasnove in varnosti zaposlitve⁽⁴⁾, da se ohranijo znanje in sposobnosti v tej industriji,
- da imajo vsa podjetja EU neodvisno od svojega sedeža in velikosti transparentne možnosti sodelovanja v evropskem programu za razvoj obrambne industrije.

1.8 EESO se strinja, da mora evropski program za razvoj obrambne industrije vztrajati pri razvijanju proizvodov, storitev in prototipov.

1.9 EESO meni, da je za uresničitev skupnega okvira evropske obrambe potreben razvoj **razširjene evropske kulture obrambe in varnosti**, s katero bi bil izpolnjen namen evropskega državljanstva.

2. Uvod

Poskus vzpostavitve skupne evropske obrambe je bil v preteklosti stalno, a izredno občutljivo vprašanje pri izgradnji evropskega projekta.

2.1 Za prvi tak poskus šteje predlog ustanovitve Evropske obrambne skupnosti (EOS) leta 1954, ki je bil zavržen 30. avgusta 1954. Drugi poskus je bila uvedba skupne varnostne in obrambne politike leta 2000, ki ji je sledila vzpostavitev Evropske obrambne agencije (EDA) leta 2004. Naslednji korak je bilo oblikovanje globalne strategije EU⁽⁵⁾, nato pa skupna izjava EU in zveze NATO⁽⁶⁾ leta 2016.

2.2 Nadaljnji razvoj industrije na področju obrambe, ki prinaša pomembne prednosti evropskemu gospodarstvu, bi lahko bil ob daljnosežnem upravljanju tudi temelj za širšo in ustreznejšo vizijo, katere cilj bi bilo oblikovanje resnično evropske obrambe.

2.3 Osnova za počasno, a nujno preseganje nacionalne obrambne vizije, ki je med drugim v nasprotju s prisotnostjo močnih svetovnih politično-vojaških organizacij in je razkrila krhkost in politično šibkost Evrope ob ključnih svetovnih dogodkih, bi lahko bila pobuda Parlamenta in Sveta, ki bi lahko z ukrepi Evropske komisije spodbudila evropsko industrijo in trg na področju obrambe.

2.3.1 Evropska industrija na področju obrambe, tj. celoten industrijski sistem, ki zajema razvoj, proizvodnjo ter dobavljanje proizvodov in storitev policiji ter oboroženim in varnostnim silam držav članic EU, ima v različnih pogledih različne značilnosti. Tehnološki napredek namreč korenito spreminja naravo in ustroj obrambe in varnosti ter močno vpliva na evropsko industrijo, vse od uporabe velepodatkov, na primer pri brezpilotnih vozilih in napravah, do umetne inteligence.

2.3.2 Z vidika evropskega gospodarstva je evropska industrija na področju obrambe s 100 milijardami EUR letnega prometa in 1,4 milijona visokokvalificiranimi delavci⁽⁷⁾ vodilni sektor Unije in pomembno vpliva na druga področja, kot so elektronika, letalstvo, ladjedelstvo, vesolje in tehnični tekstil.

2.3.3 Z vidika tehnologije neprestano iskanje naprednih tehnoloških rešitev krepi konkurenčnost Unije, saj z izločanjem dejavnosti nastajajo odlična nova podjetja, ki jih je treba podpreti, da se civilne tehnologije vključijo v kompleksne sisteme, ki bi se prilagodili specifičnim obrambnim zahtevam.

⁽⁴⁾ ISO 14000 in ISO 18000, ISO 14006 in ISO 45001, ISO 14006.

⁽⁵⁾ Evropska unija, *Skupna vizija, enotno ukrepanje*, junij 2016, https://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/eugs_sl_version.pdf.

⁽⁶⁾ Skupna izjava, Varšava, 8. julij 2016, http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133163.htm.

⁽⁷⁾ *Aerospace and Defence Industries Association of Europe* (Evropsko združenje letalske, vesoljske in obrambne industrije), 2017.

2.3.4 Z vidika notranjega trga je bil obrambni trg običajno izključen iz procesa oblikovanja enotnega evropskega trga, ohranitev 27 trgov, ki temeljijo na nacionalnih programih, pa je onemogočila boljše izkoriščanje ekonomije obsega v proizvodnji ⁽⁸⁾.

2.3.5 Z vidika povpraševanja je evropska industrija na področju obrambe v veliki meri odvisna od povpraševanja posameznih držav članic in njihovih državnih proračunov. V zadnjem desetletju se je proračun za obrambo EU zmanjšal za približno 2 milijardi EUR letno, države članice EU-27 pa v obrambo v povprečju vlagajo 1,32 % BDP.

2.3.6 Z vidika strategije je Evropa zavezana zagotavljanju ustrezne stopnje varnosti svojih državljanov in svojih podjetij, ohranjanju ozemeljske celovitosti svojih meja in prevzemanju odgovornosti v svetu, zato mora zagotoviti zanesljive obrambne zmogljivosti in s tem tudi ustrezno raven strateške neodvisnosti ter tehnološki in industrijski razvoj s skupno evropsko bazo.

2.4 Trenutni položaj bi lahko ogrozil tudi sposobnost Evrope za spoprijemanje z novimi varnostnimi izzivi, ki izhajajo iz vse hitrejšega zastaranja naprav in naraščajočih stroškov opreme ⁽⁹⁾.

2.4.1 Celotne naložbe v obrambo območja Evropske unije trenutno predstavljajo manj kot polovico tovrstnih naložb v ZDA.

2.5 Čeprav je evropska obrambna industrija z izvozom, globalizacijo proizvodnje in prodaje vsaj delno nadomestila zmanjšanje notranjih naročil, je ohranitev razdrobljenosti obrambne politike povzročila neučinkovitost in šibkost, ki se vedno bolj kažeta v:

- izgubah ekonomije obsega,
- stalnem višanju stroškov na enoto proizvoda,
- odsotnosti konkurence med podjetji v državah proizvajalkah,
- različnih tehnično-normativnih standardih,
- nižji stopnji inovativnosti,
- vse večjih tehnoloških razlikah v primerjavi z vodilnimi podjetji zunaj EU,
- visoki stopnji odvisnosti od tujih dobaviteljev.

2.6 Zaradi razmeroma nizke porabe v povezavi z nizko stopnjo usklajevanja nacionalnih politik bi ta položaj lahko ogrozil tudi sposobnost Evrope za spoprijemanje z novimi izzivi.

2.6.1 Poleg tega 80 % naročil na področju obrambe ostaja izključno nacionalnih, kar prinaša očitno podvajanje stroškov.

2.7 Oborožene sile evropskih držav so z vidika operativnosti razvile visoko stopnjo integracije ter pridobile dolgoletne izkušnje sodelovanja, vendar ostajajo popolnoma ločene na 27 struktur s strogo nacionalnimi podpornimi sistemi, čeprav vse pogosteje posegajo po različnih pobudah, ki spadajo pod krovni pojem t. i. „združevanja in souporabe zmogljivosti“ ⁽¹⁰⁾.

2.8 Različni dokumenti globalne strategije EU za zunanjo in varnostno politiko določajo pet specifičnih ciljev, ki so zlasti pomembni za evropsko obrambo:

1. vsestranske vojaške zmogljivosti na kopnem, v zraku, v vesolju in na morju,
2. zagotovitev tehnoloških in industrijskih sredstev za pridobivanje in ohranjanje vojaških zmogljivosti, potrebnih za avtonomno delovanje,
3. naložbe v brezpilotna vojaška letala,

⁽⁸⁾ SWD(2017) 228 final, točka 2.2.

⁽⁹⁾ Glej točko 9.

⁽¹⁰⁾ Glej na primer programa Eurofighter Typhoon ali A400M.

4. naložbe v sisteme satelitske komunikacije, avtonomen dostop v vesolje in stalno opazovanje Zemlje,
5. zagotovitev obrambne zmogljivosti držav članic pred grožnjami kibernetičnih napadov in pomoč na tem področju.

2.9 Namen svežnja pobud, ki zajema tudi predlog uredbe o ustanovitvi evropskega programa za razvoj obrambne industrije in predlog vzpostavitve evropskega obrambnega sklada, ki bo podprl skupne naložbe v raziskave in razvoj obrambne opreme in tehnologij, je začeti proces prenove obrambnega in varnostnega sektorja, kar vključuje:

- okrepitev sodelovanja med državami članicami in ustvarjanje novih programov sodelovanja,
- zmanjševanje ovir med nacionalnimi trgi,
- pomoč za izboljšanje konkurenčnosti obrambne industrije v EU,
- spodbujanje sinergij med civilnimi in vojaškimi raziskavami,
- prepoznavanje sektorjev, kot so energija, vesolje in tehnologije z dvojno rabo, da bi lahko prispevali h krepitvi obrambnih zmogljivosti Evrope.

2.9.1 Da bi lahko bili kos svetovnim izzivom, s katerimi se sooča ta sektor, bi bilo treba izkoristiti potencial Evropske obrambne agencije za ugotavljanje skupnih operativnih področij ukrepanja, o katerih bi odločale države članice.

2.10 Evropski svet je na zasedanju 15. decembra 2016 Komisijo pozval, naj „v prvi polovici leta 2017 tudi predstavi predloge za vzpostavitev evropskega obrambnega sklada, skupaj z elementom za skupni razvoj zmogljivosti, o katerih so se dogovorile države članice“⁽¹¹⁾. Evropski svet je marca 2017 ob skupnem zasedanju Sveta za zunanje zadeve in Sveta za obrambo v sklepih izrazil željo po vzpostavitvi vojaške zmogljivosti za načrtovanje in izvajanje operacij (MPCC) in nove strukture, da bi izboljšali zmogljivosti EU za hitrejše, učinkovitejše in bolj usklajeno odzivanje.

2.11 Evropski svet se je na zasedanju 22. in 23. junija 2017 strinjal, „da je treba začeti vključujoče in ambiciozno stalno strukturno sodelovanje (PESCO)“ s skupnim seznamom meril in zavezujočih obveznosti, ob polnem spoštovanju členov 42 (6) in 46 PEU ter Protokola 10 k Pogodbi in skladno z nacionalnim obrambnim načrtovanjem in zavezami držav članic, o katerih so se zadevne države članice dogovorile v okviru zveze NATO in OZN⁽¹²⁾.

2.12 Evropski parlament še naprej poziva k okrepljenemu sodelovanju med državami članicami EU na področju obrambe ter k celovitemu izvajanju Lizbonske pogodbe v zvezi z varnostjo in obrambo. V resoluciji z dne 22. novembra 2016 o evropski obrambni uniji⁽¹³⁾ je spodbudil Evropski svet „naj prevzame vodilno vlogo pri postopnem oblikovanju skupne obrambne politike Unije in zagotovi dodatna finančna sredstva za njeno izvajanje“.

2.12.1 Poleg tega je Evropski parlament poudaril potrebo po zanesljivih vojaških zmogljivostih v rokah evropskih držav, spodbudil države članice, naj okrepijo svoja prizadevanja v smislu sodelovanja, ter znova pozval k sistematični harmonizaciji vojaških zahtev ter usklajenemu načrtovanju obrambe, ki je skladno s procesom obrambnega načrtovanja v okviru zveze NATO⁽¹⁴⁾.

2.13 Odbor je ob več priložnostih izrazil svoje mnenje o obrambni politiki⁽¹⁵⁾ in pozval „k precejšnjemu izboljšanju evropskega sodelovanja na področju obrambe“⁽¹⁶⁾.

⁽¹¹⁾ Sklepi Sveta za zunanje zadeve z dne 15. novembra 2016.

⁽¹²⁾ Glej opombo 2.

⁽¹³⁾ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2016-0435+0+DOC+XML+V0//SL>.

⁽¹⁴⁾ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0456+0+DOC+XML+V0//SL>.

⁽¹⁵⁾ UL C 288, 31.8.2017, str. 62; UL C 67, 6.3.2014, str. 125; UL C 299, 4.10.2012, str. 17; UL C 100, 30.4.2009, str. 114; UL C 100, 30.4.2009, str. 109.

⁽¹⁶⁾ UL C 288, 31.8.2017, str. 62.

3. Predlog Evropske komisije

3.1 Evropska komisija predlaga ustanovitev evropskega programa za razvoj obrambne industrije za obdobje od 1. januarja 2019 do 31. decembra 2020, katerega proračun bo znašal 500 milijonov EUR in katerega cilji so naslednji:

- okrepitev konkurenčnosti in inovacijske zmogljivosti obrambne industrije EU s podporo ukrepom v razvojni fazi in spodbujanjem vseh oblik inovacij,
- izboljšanje sodelovanja med podjetji pri razvoju proizvodov in tehnologij,
- podpora raziskav in razvoja, predvsem glede boljšega izkoriščanja rezultatov raziskav,
- spodbujanje sodelovanja med podjetji, da bi zmanjšali nepotrebna podvajanja in razpršitve ter vzpostavili ekonomijo obsega.

3.2 Finančna pomoč Evropske unije bi imela obliko nepovratnih sredstev in finančnih instrumentov ali javnih naročil za podporo zasnove in opredelitve tehničnih specifikacij, izdelave prototipov, preskušanja ter kvalifikacije in certifikacije proizvodov, sestavnih delov in tehnologij.

3.3 Predlagana so naslednja merila upravičenosti: izvajanje projekta v sodelovanju z najmanj tremi podjetji, ki imajo sedež v najmanj dveh državah članicah; omejitev stopnje financiranja na 20 % celotnih stroškov ukrepa, če se nanaša na izdelavo prototipov, pri drugih ukrepih pa bi se lahko financirali vsi stroški.

4. Splošne ugotovitve

4.1 EESO pozdravlja pobude, usmerjene k spopadanju z izzivi prihodnosti in zagotavljanju varnosti, tudi kibernetске varnosti, evropskih državljanov, ki krepijo strateško neodvisnost evropske obrambne industrije in razvijajo močno skupno industrijsko in tehnološko bazo.

4.2 Odbor odločno podpira ustanovitev evropskega programa za razvoj obrambne industrije. Osnutek uredbe je glede na dodeljena sredstva **prvi korak, ki ga je mogoče izboljšati in okrepiti**, da bi se – zlasti na področju raziskav in razvoja – udeležil skupni obrambni sistem, ki je še kako nujen v trenutnih geopolitičnih razmerah.

4.3 EESO meni, da je napočil trenutek za oblikovanje učinkovitega, celovitega, uspešnega in konkurenčnega **enotnega obrambnega trga EU-27** z naslednjimi značilnostmi:

- večja odprtost in odprava segmentacije, tudi glede normativov, tehničnih specifikacij in certifikatov ES,
- boljši dostop do surovin,
- posebna podpora za mala in srednja podjetja,
- lažji dostop do finančnih sredstev, informacij in drugih trgov,
- močna specializacija vlog,
- učinkovito izkoriščanje energetske in prostorske infrastrukture,
- boljša mejna zaščita in nujna pomorska varnost,
- dejavnosti predvidevanja za oblikovanje skupne vizije znotraj EU,
- trajnostni in družbeno sprejemljiv razvoj za odpravljanje negotovih zaposlitev,
- spodbujanje izmenjave v proizvodnih verigah znotraj EU s poenostavitvijo začasnega uvoza med podjetji za izvajalce AEOS⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁷⁾ AEOS – pooblaščen gospodarski izvajalec za varnost in varstvo, ki spoštuje zadostne standarde, da se zjamči varnost mednarodne dobavne verige.

4.3.1 EESO je prepričan, da bo samo z bojem proti negotovemu položaju delavcev tehnološke in industrijske baze evropske obrambe mogoče zagotoviti, da bodo podjetja pridobila ustrezno znanje, in omogočiti uresničitev ciljev, ki si jih zastavlja evropski program za razvoj obrambne industrije.

4.4 Po mnenju Odbora so **finančna sredstva**, namenjena evropskemu programu za razvoj obrambne industrije, izredno omejena in izkoristili bi lahko tudi podporo Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI), „da bi bil učinek na zaposlovanje čim višji, vključno s tehnologijami za dvojno rabo, povezanimi z varnostno in obrambno industrijo, ki podpirajo vzpostavitev enotne, trdne in jasne določene tehnološke in industrijske baze evropske obrambe“⁽¹⁸⁾.

4.5 EESO prav tako meni, da navedena merila upravičenosti ne zadoščajo za zagotavljanje **učinkovite evropske razsežnosti tehnološke in industrijske baze ukrepov**. Predvideti bi bilo treba sodelovanje najmanj treh neodvisnih podjetij, ki imajo sedež v **najmanj treh** državah članicah, ter uporabniških skupin, ki jih sestavljajo mala podjetja.

4.5.1 Poleg tega bi bilo treba zagotoviti ustrezno ravnovesje med različnimi evropskimi državami ter pomembno udeležbo malih in srednjih podjetij.

4.6 EESO upa, da bodo evropska finančna sredstva zagotovila, da bodo razvojne dejavnosti koristile predvsem evropskim podjetjem.

4.7 Poleg tega upa, da se bodo standardi izvoza obrambnega orožja uskladili na evropski ravni, v skladu z določbami Pogodbe o trgovini z orožjem, ki so jo podpisale in ratificirale vse države članice Evropske unije, da se odpravi morebitni vzrok za izkrivljanje konkurence med evropskimi podjetji, ki bi lahko otežil dostop do izvoznega trga.

4.8 Glede vrst ukrepov EESO meni, da se je bistveno boriti proti negotovim zaposlitvam delavcev v evropski obrambni industriji. Namen evropskega financiranja je okrepiti znanje industrijske in tehnološke baze na obrambnem področju. Ker so nosilci tega znanja ravno zaposleni, je potrebno trajno in varno sodelovanje med njimi in podjetji, ki jih zaposlujejo.

4.9 Po mnenju EESO enako velja za **merila za izbiro projektov**, med katera bi morali uvrstiti naslednje:

- pričakovani učinek glede povečanja kakovosti in obsega znanja in sposobnosti zaposlenih,
- prisotnost malih in srednjih podjetij kot dodatni dejavnik za izbor projekta,
- spoštovanje družbenih in okoljskih standardov⁽¹⁹⁾.

4.9.1 Po mnenju EESO bi bilo treba predvideti delež (npr. 10 %) razpisov za manjše projekte, ki bi bili stalno odprti in namenjeni manjšim podjetjem: tako bi omogočili bolj uravnoteženo sodelovanje vseh akterjev tehnološko-inovacijskega razvoja proizvodov in storitev na področju obrambe, v tem programu.

4.10 EESO meni, da je ob izvedbenih pooblastilih Komisije nujno treba zagotoviti ustrezen način upravljanja evropskega programa za razvoj obrambne industrije, ki bo omogočil oblikovanje skupnih in konkretnih ciljev s pomočjo

- svetovalnega odbora, ki ga bodo sestavljali strokovnjaki držav članic s področja industrije in predlagali prednostna tematska vprašanja za obravnavo,
- upravljalnega odbora programa, s predstavniki držav članic za zagotavljanje geopolitičnega ravnovesja na ravni Unije.

5. Potrebni ukrepi:

5.1 poudariti temeljno vlogo evropske obrambe pri zaščiti evropskih interesov v smislu varnosti in sprejetih mednarodnih obvez za demokracijo in pravno državo;

5.2 poudariti zmogljivosti in strokovnost obrambnih sil, ki tradicionalno veljajo za pobudnika raziskav in inovacij ter spodbujajo proces podjetniškega in gospodarskega okrevanja evropskega proizvodnega sistema;

⁽¹⁸⁾ Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI), glej mnenje (UL C 75, 10.3.2017, str. 57).

⁽¹⁹⁾ Glej opombo 4.

- 5.3 okrepiti občutek identifikacije z Evropsko unijo in pripadnosti njej s širjenjem istih vrednot med državljani različnih držav;
- 5.4 okrepiti znanje, zavedanje in podporo evropskih državljanov v povezavi z vojaško organizacijo in institucionalnimi obrambnimi dejavnostmi;
- 5.5 okrepiti znanje, zavedanje in podporo evropskih državljanov v povezavi s tehnološkim razvojem obrambne opreme, ki lahko neposredno vpliva na civilno družbo in razvoj posamezne države;
- 5.6 *razvijati razsežnost komunikacij* v okviru novega skupnega pristopa za zagotavljanje vse bolj pripravljene in usposobljenega osebja na področju komunikacij v Evropi. Te dejavnosti bodo temeljile na načelu „kvalifikacije in usklajevanja“, razvitem v skladu z evropskim koordinacijskim pristopom, usklajenim z zvezo NATO.
- 5.7 Kibernetska varnost in kibernetska obramba sta področji, pri katerih je obramba evropski referenčni akter, povezan s pojavom kibernetskega prostora kot novega področja poleg tradicionalnih vojaških področij.

V Bruslju, 7. decembra 2017

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Georges DASSIS
